

ASIA

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMIS- TARVE, KEMIN AJOKSEN 12 METRIN VÄYLÄN SYVENTÄMISHANKE, KEMI

HANKKEESTA VASTAAVA

Liikennevirasto
Jarkko Hirvelä
PL 20
65101 VAASA

ASIAN VIREILLETULO

Liikennevirasto on pyytänyt 9.11.2017 saapuneella kirjeellä Lapin ELY-keskukselta päätöstä edellyttääkö viraston Kemlin Ajoksen 12 metrin väylän syventämishanke ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Liikennevirasto on toimittanut Lapin ELY-keskukselle YVA-lain 12 §:n ja YVA-asetuksen 1 §:n edellyttämät tiedot hankkeesta.

Lapin ELY-keskus on YVA-lain 11 §:n nojalla toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan arviointimenettelyn soveltamista koskevan kysymyksen nyt kyseessä olevassa tapauksessa.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeen kuvaus

Ajoksen väylän nykyinen kulkusyvyyden on 10,0 metriä ja Liikennevirasto on suunnitellut sen syventämistä 12,0 metrin kulkusyvyyteen. Hankkeen toteutukseen liittyvät myös sataman syvennystyöt, joiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa Kemlin satama. Väylän syventämistarve liittyy sekä pohjoisten kaivoshankkeiden rikastekuljetuksiin että raakapuun tuontiin Etelä-Amerikasta, ja sillä tavoitellaan alus- ja lastikoon kasvattamisella saavutettavia kustannussäästöjä. Jos kaivostoiminnan kuljetukset Kemlin sataman kautta eivät toteudu, hanketta ei kannata toteuttaa. Liikennevirasto on laatinut hankkeesta yleissuunnitelman. Hankkeen toteutusaikataulusta ei ole olemassa tarkempaa tietoa, hanke on ollut vireillä vuodesta 2009 alkaen.

Suunniteltu Kemlin Ajoksen 12,0 m väylä alkaa ulkomereltä Oulu 1 -majakan tasolta ja johtaa viittä linjaa pitkin Kemlin Ajoksen satamaan. Väylän sisäosa on suunniteltu satama-alueen rajalle yksikaistaiseksi 5 km matkalta. Muilta osin väylä on suunniteltu kaksikaistaiseksi. Väylän linjaus noudattaa pääpiirteiltään nykyistä Ajoksen 10,0 m väylän linjausta. Väylä on merkitty kelluvilla turvalaitteilla sekä loistoilla, linja- ja reuna- ja tutkamerkeillä. Väylän nykyinen kiinteä merkintä pysyy ennallaan. Kelluvat turvalaitteet siirretään vastaamaan aluskoon kasvun myötä kapeilta osuuksilta leventynyttä väyläaluetta. Väylän kokonaispituus on noin 67 km ja se on valaistu. Edellisen lisäksi suunniteltu Kemlin Ajoksen 12 m väylä jatkuu ulospäin tai alkaa noin 23 km aiemmin kuin nykyinen 10 m väylä. Tämä koskee kuitenkin vain väylän merkintöjä, eikä edellytä esim. ruoppaustöitä. Käytännössä laivaliikenne

Ajoksen satamaan kulkee jo nykyään tätä väylän suunniteltua jatko-osaa pitkin, vaikka kyseessä ei tällä hetkellä ole virallisesti merkitty väylä.

Väylällä on yhteensä 17 ruoppauskohdetta, joiden yhteenlaskettu ruoppausmassamäärä on noin 920 000 m³ ktr. Suoritetun maaperätutkimusten perusteella ruoppauksiin ei sisälly kalliota louhintaa. Massamääriltään kohteista suurimpia (yli 100 000 m³ ktr) ovat kohteet RK6, RK8, RK9 ja RK19. Keskikokoisia ruoppauskohteita (yli 10 000 m³ ktr) on myös neljä kappaletta; kohteet RK10, RK11, RK14, ja RK18. Loput 9 kohdetta ovat pieniä, massamääriltään alle 10 000 m³ ktr. Alustavasti ruoppausmenetelmäksi suunnitellaan perinteistä kauharuoppausta. Yksi ruoppauskohteista (RK4) sijaitsee noin kolmen kilometrin etäisyydellä Suomen ja Ruotsin välisestä talousvyöhykerajasta.

Ruoppausmassojen läjitystä varten on suunniteltu 3 vesiläjitysaluetta, jotka on sijoitettu väyläalueella oleviin syvänteisiin. Osa lähellä satamaa olevien kohteiden massoista tullaan hyödyntämään Kemian sataman kenttärakenteiden täytöissä.

Hankkeen sijainti ja vaikutusalueen kaavoitus

Maakuntakaavat

Alueella on voimassa 11.9.2015 lainvoiman saanut Länsi-Lapin maakuntakaava, sekä 16.7.2005 lainvoiman saanut Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava. Aluevesirajan ulkopuolisella osalla Ajoksen väylää ei ole voimassa olevaa maakuntakaavaa.

Ympäristöministeriö vahvisti Länsi-Lapin maakuntakaavan 19.2.2014. Maakuntakaavassa Ajoksen väylä on osoitettu laivaväyläksi. Ajoksen väylä sijoittuu pääosin vesialueelle (W) ja Ajoksen sataman kohdalla satama-alueelle (LS). Ajoksessa laivaväylä sijoittuu Seveso II direktiivin (nykyisin Seveso III direktiivi) alueelle (sev2811).

Lapin meri- ja rannikkoalueiden tuulivoimamaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 16.6.2005 ja sillä on kumottu 25.2.2003 vahvistetun Länsi-Lapin seutukaavan varaukset tuulivoimala-alueiden osalta. Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavassa Ajoksen satama-alueen edustalle on sijoitettu tuulivoimalaitosten sijoitusalue (merkintä tv 2282), jolle Ajoksen sataman edustalle jo rakennettu tuulivoimapuisto sijoittuu. Suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoimaloiden sijoittamisessa tulee ottaa huomioon alueella olevat laiva- ja veneväylät sekä niiden turvalaitteet. Maakuntakaava ulottuu Suomen aluevesirajaan saakka Kemi 1 majakan itäpuolella.

Yleiskaavat

Kemin kaupungin oikeusvaikutteinen yleiskaava on Ajoksen osalta saanut lainvoiman 3.11.2001. Kemin Ajoksen osayleiskaavan muutos on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.9.2011 ja se on saanut lainvoiman 17.11.2011, tilan Jatuli RN:o 45:8 osalta 29.12.2011. Ajoksen syväsataman alueelta alkava väylä sijoittuu satama-alueelle (LS). Satama-alueelle (LS) saa sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia teollisuus-, varasto- ja palvelutiloja. Alueen käyttö osoitetaan yksityiskohtaisemmin asemakaavassa. Ajosta ympäröivät merialueet on osoitettu vesialueeksi (W), jolle on merkitty useita laivaväyliä, kuten Ajoksen väylä kulkusyväyksineen.

Ajoksen merituulivoimapuiston osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.11.2014 ja se on saanut lainvoiman 11.1.2015. Ajoksen väylä on osoitettu laivaväylänä ja sen molemmin puolin on osoitettu laivaväylän suojavyöhykkeet (sv). Yleismääräyksen mukaan tuulivoimaloiden sijoituksessa on huomioitava laiva- ja veneväylä sekä niiden turvalaitteet. Voimalat eivät saa aiheuttaa haittaa tai vaaraa vesiliikenteelle, eikä merenkulun turvalaitteille. Aluevesirajan ulkopuolisella osalla Ajoksen väylää ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Asemakaava

Ajoksen asemakaava on hyväksytty Kemin kaupunginvaltuustossa 12.9.2011 ja se on saanut lainvoiman 17.11.2011, tilan Jatuli RN:o 45:8 osalta 28.12.2011. Ajoksen syväsatama on osoitettu satama-alueeksi (LS-1), jonka yhteyteen on lisäksi sijoitettu teollisuus- ja varastorakennusten

korttelialueita (T), teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T/kem), jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen, teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (TY-1), joilla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia sekä palvelurakennusten korttelialueeksi (P). Satamatoimintojen alueen kaakkoispuolelle osoitetulle energiahuollon alueelle (EN) on osoitettu kahdeksan tuuli-voimalan rakennuspaikat. Satama-alueen aallonmurtajalla on kolmen tuuli-voimalan paikat. Satama-alueen ulkopuoleisella merialueella ei väylän kohdalla ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Suojelualueet

Ajoksen väylää lähin suojelualue on Natura-alueverkostoon kuuluva Perämeren kansallispuisto (FI1300301, SAC). Natura-alueen raja sijaitsee lähimmillään noin 450 metrin etäisyydellä Ajoksen väylästä. Seuraavaksi lähin suojelualue on Perämeren saarten Natura-alue (FI1300302, SAC, SPA) lähimmillään noin 2,4 kilometrin etäisyydellä väylästä.

Kuvaus ympäristövaikutuksista

Hakemuksen mukaan hankkeesta aiheutuu vedenlaatuun vaikutuksia ruoppausten ja läjitysten aikana. Vaikutusmekanismeja ovat kiintoaineen leviäminen vedessä ja siitä aiheutuva samennus sekä mahdollisten haitta-ainepitoisuuksien nousu vedessä. Lisäksi sedimenttiin vapautuneiden ravinteiden leviäminen veteen voi paikallisesti vaikuttaa rehevyytasoon. Sameuden voimakkuus ja kesto riippuvat ruoppattavan ja läjitettävän massan laadusta ja määrästä sekä ruoppausmenetelmästä. Sameustasojen nousua voidaan havaita niin kauan kuin toiminta jatkuu. Sameustasot laskevat muutamien päivien kuluessa toiminnan lakattua. Ruoppauksesta aiheutuva voimakas samennus ulottuu tyypillisesti muutamien satojen metrien päähän työkohteesta. Samennus ulottuu koko vesipatsaaseen toisin kuin läjityksessä, jossa suurimmat vaikutukset kohdistuvat pohjanläheiseen veteen.

Ruoppausten ja läjitysten aiheuttamat vedenlaatuun kohdistuvat vaikutukset arvioidaan Ajoksen väylähankkeessa paikallisiksi (muutamia satoja metrejä), sillä ruoppattavat massat ovat pääosin karkearakeisia massoja. Työkohteiden välittömässä läheisyydessä vaikutukset voivat olla kohtalaisia, mutta kokonaisuudessaan vaikutuksien arvioidaan jäävän vähäisiksi. Sedimenttitutkimusten perusteella ruoppausmassat ovat suurimmaksi osaksi pilaantumattomia, jolloin riski haitta-aineiden vapautumiselle ja rikastumiselle vesieliöstössä on töiden aikana vähäistä. Sataman lähellä tehtävien ruoppausten massamäärät ovat suuria ja sisältävät mahdollisesti haitta-aineita. Tällä alueella riski haitta-aineiden vapautumiselle veteen on suurin. Sedimentin karkearakeisuuden perusteella kiintoaineen leviäminen arvioidaan kuitenkin vähäiseksi. Tämän perusteella myöskään ruoppausmassojen sisältämistä pienistä haitta-ainepitoisuuksista ei arvioida aiheutuvan merkittäviä ympäristövaikutuksia ruoppaus- ja läjitystöiden aikana.

Samentumavaikutuksesta voi aiheutua haittaa vedenalaisille kasvilajeille ja luontotyypeille sekä kalastolle ja kalastukselle.

Hankkeen vaikutuksista läheisiin Natura-alueisiin on laadittu Natura tarveharkinta (Ramboll 21.9.2016). Tehdyn arvion mukaan Ajoksen väylän ruoppaus- ja lajituspaushanke ei heikennä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten Natura-alueet ovat sisällytetty osaksi Natura-verkostoa. Arviointi ei tuonut esiin seikkoja, joiden vuoksi varsinainen Natura-arviointi olisi tässä hankkeessa tarpeellinen.

Esitys haittojen lieventämistoimista

Hankkeen haittojen lieventämistoimenpiteitä ei ole asiakirjoissa esitetty omana kappaleenaan, vaan niitä on käsitelty hankkeen aiheuttamien ympäristövaikutusten eri osioissa. Lieventämistoimenpiteistä on todettu mm. seuraavaa:

- Ajoksen satamaa lähimpänä sijaitsevalla ruoppausalueella (kohde 19) on suositeltavaa suorittaa "Sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohjeen" mukainen ei-vaativan kohteen sedimenttitutkimus, koska ruoppausalueen lounaispuolella sijaitsevassa tutkimuspisteessä S7 on Ajoksen meritulipuiston tutkimusten yhteydessä havaittu kohonneita, tason 2 ylittäviä haitta-ainepitoisuuksia. Tarkentava sedimenttitutkimus on suositeltavaa tehdä ennen ruoppaus- ja läjitystyötä koskevan vesilain mukaisen lupahakemuksen laatimista. Lisätutkimuksessa otettavien osanäytteiden ja muodostettavien kokoomanäytteiden sekä niistä tehtävien haitta-aineanalyysien perusteella varmistetaan kyseisen alueen ruoppausmassojen läjityskelpoisuus.
- Ammatti-kalastajille ruoppaustyöstä mahdollisesti aiheutuvaa haittaa pyritään vähentämään tiedottamalla etukäteen ruoppaus- ja läjitystyöstä, jolloin kalastusta vaikutusalueella voidaan välttää. Lisäksi asiakirjoissa todetaan, että kalastolle aiheutuvia haittoja voidaan pienentää töiden ajoittamisella kutuaikojen ulkopuolelle ja kompensoida haittoja vesilupaprosessissa määrättävin korvauksin.
- Kasvilajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää ajoittamalla ruoppaustyöt kasvukauden ulkopuoliseen aikaan.
- Eläinlajeihin kohdistuvan haitan lieventämiseksi väylän syventämistyöt voidaan ajoittaa pesimäajan ulkopuolelle.
- Muinaismuistolain mukaisesta menettelystä hylkyjen osalta sovitaan tarvittaessa Museoviraston kanssa.

ASIAN KÄSITTELY

Asia on tullut vireille Lapin ELY-keskukseen 9.11.2017. Hankkeesta vastaava on täydentänyt tietoja 31.1.2018 saapuneilla täydennyksillä.

Lapin ELY-keskus on antanut 18.12.2017 lausuntonsa tehdystä Ajoksen 12 metrin väylän syventämisen Natura tarveharkinnasta (Ramboll 21.9.2016). Lausunnossa ELY-keskus toteaa seuraavaa:

"Perämeren saarten Natura-alue (F11300302, SACISPA) sijaitsee lähimmillään noin 2,4 kilometrin etäisyydellä syvennettävästä väylästä. Hankkeen vaikutusalueeksi on vesistövaikutusten osalta määritetty enintään 1 kilomet-

15.3.2018

LAPELY/3905/2017

rin vyöhyke väylän molemmin puolin ja meluvaikutusten osalta 1 — 2 kilometriä. Tällä perusteella Lapin ELY-keskus yhtyy asiakirjassa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan Natura-arviointimenettely ei ole tarpeellinen Perämeren saarten osalta.

Perämeren kansallispuiston (F11300301, SAC) vesialue ulottuu lähimmillään noin 450 metrin etäisyydelle syvennettävästä väylästä. Päivitetyssä tietolomakkeessa mainitaan Natura-alueen suojeluperusteina luontotyypeistä mm. vedenalaiset riutat ja luontodirektiivin liitteen II lajeista mm. harmaa-hylje ja itämerennorppa. Lausuntopyynnön liiteasiakirjassa todetaan, että em. suojeluperusteisiin kohdistuvat vesistö- ja meluvaikutukset ovat mahdollisia, mutta näitä ei arvioida merkittävästi heikentäviksi, minkä vuoksi Natura-arviointimenettelyä ei katsota tarpeelliseksi. Liiteasiakirjassa esitetystä näkökannasta poiketen Lapin ELY-keskus kuitenkin katsoo, että em. vaikutusten tarkempi selvittäminen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa menettelyssä on aiheellista ja esittää, että väylähankkeessa tehdään Natura-arviointi Perämeren kansallispuiston Natura-alueen osalta."

ELY-keskus on ennen päätöksentekoa pyytänyt YVA-lain 13.1 §:n mukaisesti lausuntoa 13.2.2018 Kemlin kaupungilta, Simon kunnalta, Lapin liitolta, Lapin aluehallintoviraston pelastustoimelta ja varautumiskeskukselta, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta, Metsähallituksen Luontopalveluilta, Museovirastolta, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafikin Merenkulku-yksiköltä.

Lausunnot

Viranomaiset ovat esittäneet lausunnoissaan seuraavat kannanotot:

Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen: Kyseessä on pääosin kauppamerenkulkuun tarkoitettu jo olemassa oleva väylä. Väylän syventäminen mahdollistaisi suurempien alusten käynnin Ajoksen satamassa ja lisäisi mahdollista laivaliikennettä. Tämä tukisi Perämeren kaupunkien kehitystä sekä seudullista ja maakunnallista aluerakennetta. Suurempien laivojen liikennöinti Kemin Ajokseen parantaisi myös kuljetusten logistiikkaa koska välilastaukset muualla todennäköisesti vähenevät. Ramboll Oy:n raportit antavat väylän syventämisen ympäristövaikutuksista ja tarvittavista jatkoselvityksistä hyvän ja kattavan selvityksen. Ramboll toteaa johtopäätöksessään, että hankkeesta ei aiheudu laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia jotta erillinen ympäristövaikutusten arviointi olisi tarpeen.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: Oulun nykyinen ja uusi suunniteltu meriväylä yhtyvät Kemin Ajoksen väylään ulkomerellä. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on tutustunut hankkeen asiakirjoihin (ympäristöselvitys ja YVA-tarveharkinta, vaikutusten merkittävyys ja Natura-arvioinnin tarveharkinta) ja toteaa, että hankkeesta ei ole odotettavissa sellaisia vaikutuksia Pohjois-Pohjanmaan alueelle, joiden perusteella YVA-menettely olisi tarpeen. Lapin ELY-keskus on antanut lausunnon luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta Natura-arvioinnin tarpeesta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa tai lisättävää Natura-alueiden vaikutusten arviointiin.

Lapin liitto: Alueella on voimassa 11.9.2015 lainvoiman saanut Länsi-Lapin maakuntakaava sekä 16.7.2005 lainvoiman saanut Lapin meri- ja rannikko-alueen tuulivoimamaakuntakaava.

Merialue suunnittelu on uusi suunnittelumuoto. Merialuesuunnitteluun liittyvät maankäyttö- ja rakennuslainsäädännökset tulivat voimaan 1.10.2016. Suunnitelman laatimisesta vastaavat ne maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä. Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa laativat yhteisen merialuesuunnitelman, joka on osa koko Itämeren kattavaa merialuesuunnitelmaa. Merialuesuunnitelman hyväksyminen on aikataulutettu vuodelle 2020.

Lausuntopyynnön liitteenä olevissa Natura-tarveharkinta- ja vaikutusten merkittävyys -asiakirjoissa ei ole mainintaa alueen suunnittelutilanteesta. Asiakirjoissa olisi syytä käsitellä syventämisaluetta koskevaa suunnittelutilannetta ja tuoda esille aluetta koskevat maakuntakaavat.

Vaikutusten merkittävyys -asiakirjan mukaan väylän syventämisestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat vähäiset. Väylän syventäminen toteutetaan lisäksi pääpiirteissään olemassa olevalle väylälle. Lapin liiton näkemyksen mukaan Ajoksen väylän syventämiseen ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Museovirasto: Museovirastoon saapuneissa asiakirjoissa todetaan vedenalaisesta kulttuuriperinnöstä seuraavaa: "Ruopattavan väylän alueelle ei ole tehty erillistä, systemaattista kulttuurihistoriallista selvitystä. Tunnetuista muinaisjäännöksistä lähimmäksi väylää sijoittuu Salem -niminen muinaisjäännös, joka sijoittuu väylän ulkoreunasta noin 250 metrin etäisyydelle. Seuraavaksi lähin tunnettu muinaisjäännös on Hebe noin 260 metrin etäisyydellä väylän ulkoreunasta. Ruoppaustyöt sijoittuvat olemassa olevan väylän alueelle, minkä perusteella em. hylkyihin ei alustavan arvion mukaan kohdistuisi suoraa vaikutusta. Tämän perusteella Ajoksen väyläalueen kulluuriperinnön herkkyyys ruoppausvaikutuksille arvioidaan vähäiseksi ja vaikutuksen suuruus pieneksi. Muinaismuistolain mukaisesta menettelystä hylkyjen osalta sovitaan tarvittaessa Museoviraston kanssa".

Hankkeen asiakirjoissa ei kuitenkaan kerrota, millaiseen tietoon yllä esitetty arvio kulttuuriperinnön herkkyyden vähäisyydestä ja vaikutusten pienuudesta perustuu. Todettakoon, että mm. ruoppausten vaikutuksia lähialueiden hylkyihin ei ole Museoviraston tietojen mukaan tutkittu Suomessa. Lisäksi vaikutuksia on alustavasti arvioitu vain tunnettuihin kiinteisiin muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamiin muinaisjäännöksiin (Salem muinaisjäännösrekisterin idnro.2656, Hebe idnro.1872). Tunnettujen kohteiden lisäksi, hankkeella voi olla vaikutusta myös ennestään tuntemattomaan vedenalaiseen kulttuuriperintöön. Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ovat sellaiset hylt ja hyllyn osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneena yli sadan vuoden ajan, sekä muut ihmisen tekemät Suomen aiemmasta asutuksesta ja historiasta kertovat käytöstä poistuneet rakenteet. Vedenalaisia kulttuuriperintökohteita ovat esimerkiksi toisen maailmansodan tapahtumien seurauksena meren pohjassa olevat sota- ja kauppalaivojen hylt. Kemin Ajok-

sen meriväylä kulkee alueella, jolta tunnetaan muutamia historiallisia vedenalaisia kohteita. Museovirastolla ei kuitenkaan ole kattavaa tietoa vedenalaisten muinaisjäännösten tai kulttuuriperintökohteiden sijainneista meri-alueilla ja saaristossa. Kohteita voi olla ennalta arvaamattomissa paikoissa eikä niiden sijainteja voi aina päätellä esimerkiksi kirjallisen lähdeaineiston perusteella. Niitä voi löytyä myös aikaisemmin ruopatuilta alueilta. Tämän takia vesirakennushankkeiden valmisteluun on usein syytä liittää vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitys sen varmistamiseksi, että hankkeiden toteuttamisen yhteydessä ei tuhota tai vahingoiteta vedenalaisia muinaisjäännöksiä tai kulttuuriperintökohteita. Jos meriväylän syventämisessä ja läjitysalueita käytettäessä osutaan esim. vanhan hylyn päälle, voi kohde tuhoutua tai peittyä.

Museovirasto tulkitsee Kemin Ajoksen meriväylän yleiseksi työhankeeksi. Muinaismuistolain 13 § perusteella hankkeen toteuttaja veloitetaan ottamaan etukäteen selvää, tuleeko hanke koskemaan muinaisjäännöksiä.

Riippumatta siitä, sovelletaanko Kemin Ajoksen meriväylän syventämiseen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä vai ei, tulee Museoviraston näkemyksen mukaan meriväylän syventämisen vaikutusalueella sekä läjitysalueilla tehdä ennen hankkeen toteuttamista vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitys sen varmistamiseksi, että hanke ei vahingoita vedenalaisia muinaisjäännöksiä tai kulttuuriperintökohteita. Työhön tulee sisältyä arkeologisesti pätevän asiantuntijan tulkinta ja arvio siitä, näkyykö hankkeen vaikutusalueilta tuotetussa kartoitusaineistossa mahdollisia muinaisjäännöksiä tai muuta kulttuuriperintöä. Selvityksen tekeminen ei yleensä vaadi sukeltamista tai muuta meriarkeologista kenttätöitä. Mahdolliset löydetyt uudet kohteet voidaan yleensä kiertää väylähankkeissa.

Rakennettuun kulttuuriympäristöön tai maisemaan hankkeella ei ole liiteaineiston perusteella sellaisia vaikutuksia, joiden vuoksi YVA-menettelyn soveltaminen olisi tarpeellista. Hankkeella ei ole vaikutuksia maa-alueiden arkeologisen kulttuuriperintöön.

Metsähallitus, Luontopalvelut, Pohjanmaa-Kainuu: Kemin Ajoksen meriväylän syventämisen hankealue sijoittuu pääosin valtion yleiselle vesialueelle. Suunnitellun väylälinjauksen läheisyydessä (lähimmillään noin 450 metrin etäisyydellä) sijaitsee Perämeren kansallispuisto (FI1300301, SAC). Hieman kauempana hankealueesta sijaitsee Perämeren saaret (FI1300302, SPA/SAC). Metsähallitus antaa lausunnon YVA- menettelyn soveltamistarpeesta valtion yleisten vesialueiden hallinnoijana ja hoitajana sekä Natura-alueeseen kuuluvien valtion maiden ja vesialueiden haltijana.

Metsähallitus toteaa, että Natura-arvioinnin tarveharkinnan yhteydessä on Perämeren kansallispuiston Natura-alueen luontodirektiivin mukaisista luontotyypeistä Riuttojen (1170) kohdalta mainittu vaikutuksia saattavan olevan. Metsähallitus katsoo, että vaikutusten suuruusluokasta ei ole varmaa käsitystä, joten varsinainen Natura-arviointi tulisi tehdä.

Metsähallitus huomauttaa myös, että on yksioikoista todeta kaikista vesirajan yläpuolisista luontotyypeistä (esim. Merenrantaniityt 1630 ja Itämeren

hiekkarannat 1640), että niihin ei kohdistu vaikutuksia, koska samentuma leviää vain veden alla. Vaikutuksia voi syntyä rehevöitymisen (veteen päässeet ravinteet) kautta eli esim. järviruo'on leviämisen myötä.

Metsähallitus haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että Perämeren alueen luontotyyppiltä Vedenalaiset hiekkasärkät (1110) ei voi löytyä sellaisia lajeja kuin Ruppia cirrhosa ja Zostera marina eikä Riutat-luontotyyppiltä rakolevää (Fucus). Sen sijaan perämereisiä riuttoja luonnehtivat esim. vesisammalet.

Rajat ylittävien vaikutusten selvittäminen

Mahdollisten rajat ylittävien vaikutusten selvittämiseksi ELY-keskus on ollut yhteydessä ympäristöministeriöön, joka on tiedustellut Ruotsin toimivaltailta viranomaiselta kannanottoa asiaan. Vastauksessaan Naturvårdsverket katsoo, että hankkeella ei ole merkittäviä rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia.

Asianosaisen kuuleminen

ELY-keskus on toimittanut hankkeesta vastaavalle eri viranomaisten antamat lausunnot ja kannanotot 28.2.2018 ja varannut mahdollisuuden vastineen antamiseen.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Päätös

Lapin ELY-keskus päättää, että Liikenneviraston Kemin Ajoksen 12 metrin väylän syventämishankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 31 §:n mukaisesti oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Tämä päätös ja esitetyt harkintaperusteet eivät poista luonnonsuojelulain mukaisten menettelyjen tarvetta eikä Museoviraston lausunnossaan esittämän vedenalaisen kulttuuriperinnön selvityksen tarvetta.

Perustelut

YVA-menettelyn soveltaminen hankeluettelon perusteella

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät sellaiset hankkeet ja niiden muutokset, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 1 mom.). Hankkeet, joihin aina sovelletaan arviointimenettelyä, on määritelty YVA-lain hankeluettelossa (YVA-lain liite 1).

Hankkeesta saatujen selvitysten perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettely ei ole tarpeen YVA-lain liitteen 1. hankeluettelon perusteella.

YVA-menettelyn soveltaminen yksittäistapauksessa

Hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin hankeluettelon mukaiseen muutokseen sovelletaan yksittäistapauksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, jos se todennäköisesti aiheuttaa YVA-lain liitteessä 1. mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia laadultaan, laajuudeltaan tai eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen. Päätöksenteossa otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Huomioon otettavia seikkoja on tarkemmin kuvattu YVA-lain liitteessä 2 ja YVA-asetuksen 2 §:ssä (YVA-laki 3 § 3 mom.).

Hankkeen todennäköiset merkittävät ympäristövaikutukset ja vaikutusten laatu ja laajuus

YVA-tarveharkintaa varten hankkeesta on laadittu erillinen vaikutusten merkittävyttä koskeva selvitys. Hankkeen merkittävyyden arviointi perustuu kunkin kohteen herkkyyteen ja muutoksen suuruuteen. Laaditun selvityksen perusteella Kemin Ajoksen 12 metrin väylän syventämishankkeesta ei arvioida syntyvän merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Tehdyn arvioinnin mukaan hankkeen meren pohjaan ja sedimentteihin, veden laatuun, pohjaeliöstöön, kalastoon ja kalastukseen, linnustoon ja kulttuuriperintöön sekä maankäyttöön ja kaavoitukseen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäisiksi.

Arvioita hankkeen vaikutusten merkittävyydestä voidaan pitää pääosin oikean suuntaisina ja suuruisina. Hankkeesta saatujen tietojen ja laadittujen selvitysten perusteella Lapin ELY-keskus katsoo, että hankkeella ei todennäköisesti ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Tunnistettavia yhteisvaikutuksia Ajoksen väylähankkeesta on arvioitu voivan aiheutua vesistöön lähinnä Kemin Ajoksen sataman laajentamisen ruoppaustöiden sekä Ajoksen merituulipuiston laajennushankkeen rakentamistöiden kanssa. Yhteisvaikutusten voidaan arvioida jäävän paikallisiksi ja lyhytaikaisiksi.

Ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Väylän syventäminen toteutetaan pääpiirteissään olemassa olevalle väylälle. Hanke on voimassa olevien maakunta-, yleis- ja asemakaavojen mukainen.

Sedimenttitutkimusten perusteella Ajoksen väylän merenpohja on pääosin karkearakeista hiekkaa, soraa tai hiekkamoreenia. Sedimenttitutkimusten perusteella ruoppausmassat ovat suurimmaksi osaksi pilaantumattomia, jolloin riski haitta-aineiden vapautumiselle ja rikastumiselle vesieliöstössä on töiden aikana vähäistä. Kokonaisuudessaan ruoppausten ja läjitysten aiheuttamien vaikutusten voidaan arvioida olevan paikallisia ja lyhytaikaisia.

Työkohteiden välittömässä läheisyydessä vaikutukset voivat olla kohtalaisia. Sataman lähellä olevat ruoppausmassat sisältävät mahdollisesti haitta-aineita ja tällä alueella on riski haitta-aineiden vapautumiselle veteen. Sedi-
mentin karkearakeisuuden perusteella kiintoaineen leviämisen voidaan kuitenkin arvioida olevan vähäistä ja ruoppausmassojen sisältämistä pienistä haitta-ainepitoisuuksista ei arvioida aiheutuvan merkittäviä ympäristövaikutuksia ruoppaus- ja läjitystöiden aikana. Näitä vaikutuksia voidaan lieventää tarkentavilla sedimenttitutkimuksilla alueen ruoppausmassojen läjityskelpoisuuden varmistamiseksi.

Kalastoon, kalastukseen, eläinlajeihin sekä kasvilajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää töiden ajoittamisella sopivaan ajankohtaan, kuten asiakirjoissa on tuotu esille.

Johtopäätös

Lapin ELY-keskus katsoo, että Liikenneviraston Kemlin Ajoksen 12 metrin väylän syventämishankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne eivät yksinään tai yhteisvaikutukset huomioon ottaen ole sellaisia, että hanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan YVA-lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka olisivat rinnastettavissa YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon hankkeisiin.

Sovelletut oikeusohjeet Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017) 2 §, 3 §, 4 §, 11 §, 12 §, 13 §, 31 §, 34 § ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 1 ja 2 §
Hallintolaki (434/2003) 34 ja 60 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun edellä mainitusta päätöksestä on mahdollista valittaa (YVA-laki 37 § 2 momentti).

15.3.2018

LAPELY/3905/2017

PÄÄTÖKSEN NÄHTÄVILLÄOLO

Päätös julkaistaan sähköisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sivuilla www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > YVA-päätökset. Valitse kohdasta "Alueellista tietoa, valitse ELY-keskus"> Lapin ELY-keskus.

Päätöstä koskeva kuulutus on nähtävillä Kemin kaupungin ja Simon kunnan sekä Lapin ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla ja mainittujen kuntien internetsivuilla 14 päivän ajan.

Johtaja

Timo Jokelainen

Ylitarkastaja

Tiina Kämäräinen**JAKELU JA MAKSUT**

Päätös	hakijalle saantitodistuksin
Maksu	maksutta
Tiedoksi	Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (kirjaamo@kemi.fi) Simon kunta (simon.kunta@simo.fi) Lapin liitto (info@lapinliitto.fi) Lapin aluehallintovirasto, Pelastustoimi ja varautumiskeskus (kirjaamo.lappi@avi.fi) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi) Metsähallitus Luontopalvelut (kirjaamo@metsa.fi) Museovirasto (kirjaamo@museovirasto.fi) Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Merenkulku (kirjaamo@trafi.fi) Ympäristöministeriö

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella.**

Valitusaika

Valitus on toimitettava **Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä.** Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valituskirjelmän saa toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa saantitodistus tai tiedoksisaantitodistus. Jos kysymyksessä on sijaistiedoksianto, katsotaan tiedoksisaaminen tapahtuneen, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan saantitodistuksen tai tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Jos päätös on lähetetty postitse tavallisena kirjeenä, katsotaan tiedoksisaannin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänä. Yleistiedoksiannossa katsotaan tiedoksisaannin tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asiakirja tai kuulutus sen nähtävillä pitämisestä on julkaistu virallisessa lehdessä tai kuulutus pantu ilmoitustaululle.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoitus

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin muutosta haetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta haetaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti telekopiona tai sähköpostitse.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- saantitodistus, tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole ja aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies hallinto-oikeuden kirjaamoon. Omalla vastuulla valituskirjelämä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, sähköisesti telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelämä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä. Telekopiona tai sähköpostilla lähetetyn valituksen on oltava toimitettuna niin, että se on käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu **250 euroa.**

Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
postiosoite PL 189, 90101 Oulu
käyntiosoite Isokatu 4, 3 krs, Oulu
aukioloaika klo 8.00 – 16.15
puhelin 029 56 42800
telekopio 029 56 4284
sähköposti pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

